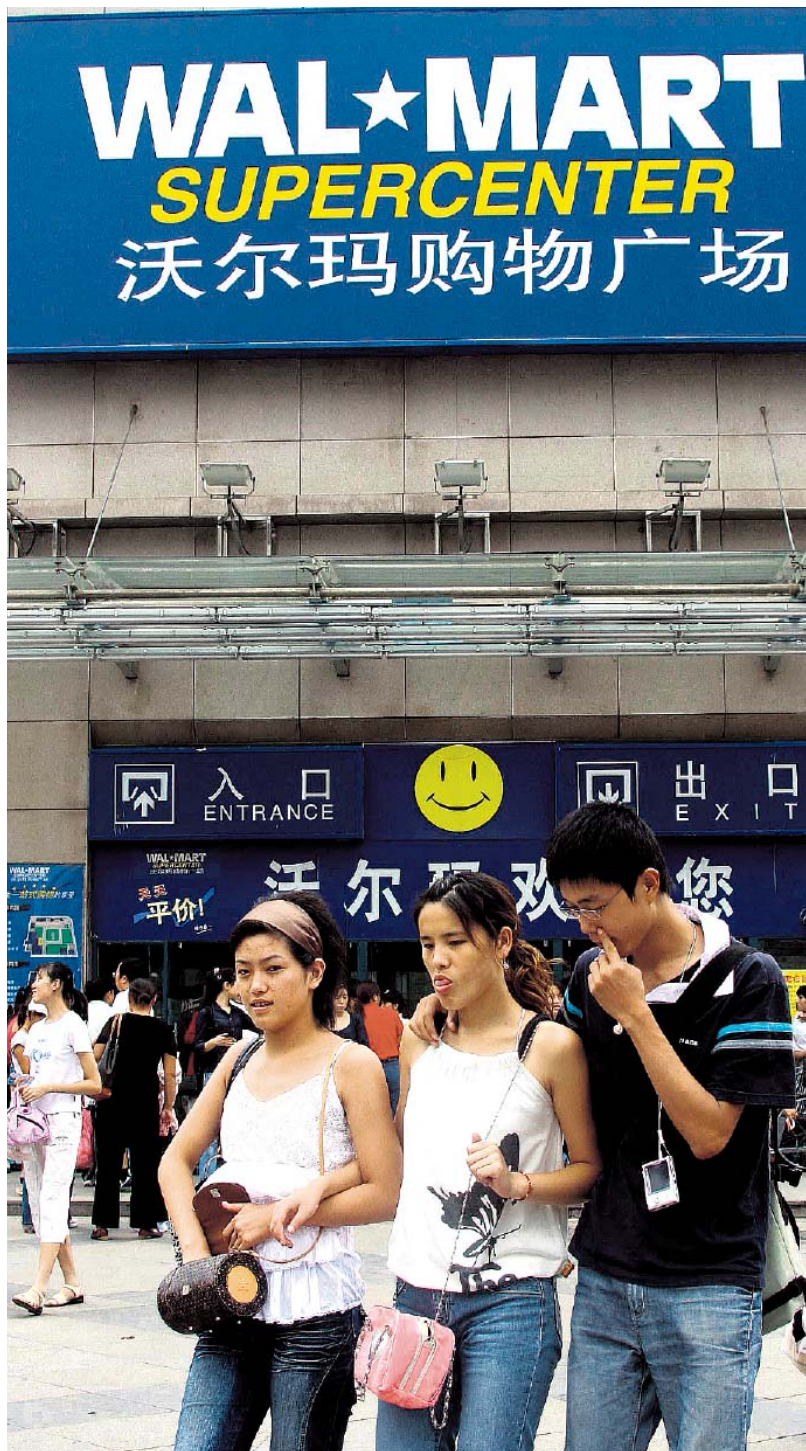

‘Nerveuze wereld is nog niet hersteld’

Econoom Sachs: groeiend protectionisme hindert investeringen

Wal-Mart supermarkt in Shenyang in Noordoost-China. China trekt, op de VS en Groot-Brittannië na, de meeste investeringen uit het buitenland aan. (Foto AP)

Vijf jaar na de aanslagen van 11 september groeien de grensoverschrijdende investeringen weer. Maar door zorgen over de nationale veiligheid dreigt een wereldwijde protectionistische terugslag. „Wen er maar vast aan.”

Door onze correspondent
FREEK STAPS

NEW YORK, 6 SEPT. Econoom Jeffrey Sachs is niet alleen auteur van de bestseller *The end of poverty* en een goede vriend van rockster Bono, met wie hij over de wereld reist om armoede terug te dringen. „Ik ben ook professor. En als zodanig geef ik mijn studenten altijd iets positiefs mee.”

Nou waren zijn toehoorders gisteren op de prestigieuze New Yorkse Columbia University geen studenten maar journalisten, Sachs wilde toch graag beginnen met goed nieuws over de stand van de wereldeconomie, vijf jaar na de aanslagen een paar kilometer verderop.

Dit jaar worden wereldwijd naar verwachting voor het eerst meer buitenlandse investeringen gedaan dan in het topjaar 2000: samen ter waarde van 1,2 triljoen dollar. Een triljoen is een miljoen keer een miljoen. Die investeringen groeien met bijna een kwart ten opzichte van vorig jaar, vooral dankzij de vele fusies en overnames die er volgens hem aan staan te komen.

Sachs, een van 's werelds meest vooraanstaande economen, staat aan het hoofd van een ongebruikelijk samenwerkingsverband. De faculteit economie van zijn universiteit heeft samen met *The Economist Intelligence Unit*, de onderzoekers van het gelijknamige Britse weekblad, een vuistdik rapport geschreven over de wereldwijde grensoverschrijdende investeringen.

Vanwaar dit onderwerp? Investerings zijn de barometer van wereldeconomie, zegt Sachs, meer nog dan im- en exporten. Door investeringen te bestuderen ontstaat een beeld dat verder gaat dan productie-stromen. Investerings „verbinden alle facetten van de economie”, zegt Sachs. Productiesystemen. Technologieën. Verschuivingen van werkgelegenheid.

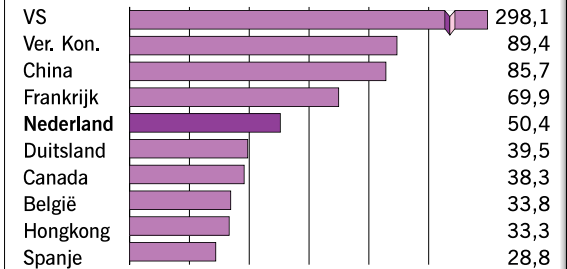
Na dit goede nieuws werd Sachs' toon al snel negatiever. Want ook al lijken na moeizame jaren de buitenlandse investeringen in absolute getallen weer aan te trekken, de cijfers geven volgens de onderzoekers een vertekend beeld. Want de totale investeringen zijn wel gegroeid, maar de wereldeconomie is dat ook. Relatief gezien bedragen de wereldwijde grensoverschrijdende investeringen van vorig jaar

Nederland aantrekkelijk investeringsland

Landen met het beste investeringsklimaat in de komende 5 jaar

- 1 Denemarken
- 2 Finland
- 3 Singapore
- 4 Canada
- 5 VS
- 6 Nederland
- 7 Verenigd Koninkrijk
- 8 Zwitserland
- 9 Hongkong
- 10 Ierland

Verwachte buitenlandse investeringen in miljarden dollar per jaar tussen 2006-2010

NRC Handelsblad 060906 / FG / Bron: The Economist Intelligence Unit

2,2 procent van de totale wereldeconomie. Eind jaren negentig was dat meer dan het dubbele.

Bovendien waren er twee ondernemingen die een reorganisatie doorvoerden die als investering in de boeken terecht kwam. Het ging daarbij om News Corp, het mediaconglomeraat van Rupert Murdoch dat zijn hoofdzetel verplaatste van Australië naar de Verenigde Staten, en energieconcern Shell, dat zijn Brits-Nederlandse structuur opgaf en volledig Brits werd. De technische verplaatsing van het hoofdkantoor van Den Haag naar Londen wordt geteld als een buitenlandse investering in het Verenigd Koninkrijk. Sachs kan niet anders concluderen dan dat „de wereld nog niet hersteld is van de terugslag van na 2000”.

Hoe dan ook, de investeringen nemen toe en China is daarvan katalysator. Volgens de onderzoekers van Columbia University en *The Economist* is China na de Verenigde Staten (met een kwart van de wereldwijde investeringen) en het Verenigd Koninkrijk (dankzij de Shell-investering op nummer twee) de derde ontvanger van buitenlandse investeringen ter wereld. Een vijfde van alle investeringen in de opkomende markten gaat al naar China.

Andersom pakt dat voor China en die andere opkomende economie, India, minder gunstig uit. Europa en de VS voelen zich bedreigd, de Amerikanen wijzen daarbij op de aanslagen van vijf jaar geleden. „Er is wereldwijde nervositeit die gebaseerd wordt op bizarre aanspraken op de bedreiging van de nationale veiligheid”, vat Sachs het samen.

Landen willen hun 'nationale kampioenen' afschermen van buitenlandse investeringen omdat de ondernemingen een rol spelen in de nationale veiligheid of symbool staan voor de culturele identiteit van een land. Sachs geeft wat recente voor-

beelden. Zo wilde het Chinese staatsbedrijf Cnooc een Amerikaanse oliemaatschappij overnemen, maar zag het daar na politieke druk vanaf. En in Europa bestond grote tegenstand tegen de overname van het Luxemburgse staalbedrijf Arcelor door Mittal Steel.

Het is geen nieuw verschijnsel, maar toch lijken de VS en Europa moeite te hebben met de inhaalslag van de opkomende markten. Of, stelliger gezegd: „dat ze het gat dichten”. Kijk bijvoorbeeld naar China, over minder dan vijftig jaar de grootste economie ter wereld, zo verwachten de onderzoekers. „Dat betekent niets anders dan flinke investeringen in Amerikaanse bedrijven”, zegt Sachs.

Hij maakt er twee stellige opmerkingen over. „Dit is pas het begin.” Dus: „mijn advies is dat je er maar beter snel aan gewend kunt raken”.

Het is „onvolwassen” van Amerika om zo protectionistisch te reageren, oordelen de onderzoekers. De VS hebben al lang niet meer 's werelds beste zakelijke klimaat – het land staat op nummer vijf, Nederland op zes. Door de huidige afschermingen dreigt dat verder te verslechteren. Zowel in het Huis van Afgevaardigden als in de Senaat worden nu voor buitenlandse investeringen beperkende wetsvoorstellen besproken.

Complicerende factor daarbij is dat de VS een voorbeeldfunctie vervullen. Sachs' medeonderzoeker Karl Sauvant, die naast hoogleraar ook economisch raadgever van VN-secretaris-generaal Kofi Annan is, geeft een praktijkvoorbeeld hoe Amerika's protectionisme wereldwijd doorwerkt. Sauvants besprak de opstelling van de VS met de Chinese overheidscommissie die over buitenlandse investeringen gaat. De Chinese reactie? „Als Amerika zich zorgen maakt over investeringen die de nationale veiligheid bedreigen, moeten wij dat dan ook niet doen?”